

ПЕРЕЛІК ІСТОТНИХ УМОВ ДОГОВОРУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ

Питання про істотні умови цивільно-правового договору є ключовим для вивчення будь-якої договірної конструкції, оскільки визначає її зміст. Коло істотних умов законодавець окреслює у абзаці 2 ч. 1 ст. 638 ЦК України, відповідно до якого істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди. Визначення в законі переліку умов, які є істотними або необхідними для договорів даного виду, відображає специфіку конкретного виду договору і сприяє відмежуванню його від інших (споріднених) за юридичною природою договорів [1, с. 6].

Істотними умовами є умови, необхідні для договору медичного страхування, коли сторонам договору слід розуміти, чи може договір бути виконаний належним чином без включення і узгодження сторонами тої чи іншої умови. Крім цього, будь-яка зі сторін може визнати недостатніми ті умови, що названі істотними у законі або є необхідними для договору цього виду, і забажати включення до договору додаткових умов, без яких договір її не влаштує. У цьому випадку такі умови також набувають значення істотних.

Розглянемо умови, які є визначальними для договору медичного страхування і складають його зміст.

Відповідно до ст. 982 ЦК України, істотними умовами договору страхування є предмет договору страхування, страховий випадок, розмір грошової суми, в межах якої страховик зобов'язаний провести виплату у разі настання страхового випадку (страхова сума), розмір страхового платежу і строки його сплати, строк договору та інші умови, визначені актами цивільного законодавства [2].

Умова про предмет є необхідною складовою частиною будь-якого договору і є тією умовою, яка завжди має істотне значення. Предмет договору слугує одним із критеріїв, за яким визначають досягнення сторонами згоди, що породжує зобов'язальні відносини між сторонами. Враховуючи те, що договір медичного страхування відноситься до типу цивільно-правових договорів про надання послуг, *предметом договору медичного страхування* є надання страховиком страхової послуги страхувальнику щодо захисту його майнових інтересів шляхом здійснення страхової виплати у разі настання страхового випадку, пов'язаного із заподіянням шкоди здоров'ю страхувальника (застрахованої особи).

Для реалізації страхового зобов'язання в договорі медичного страхування слід вказати конкретну подію – страховий випадок, що є також однією з істотних умов договору медичного страхування. Відповідно до ч. 2 ст. 8 ЗУ «Про страхування» [3] страховим випадком є подія, передбачена договором страхування або законодавством, яка відбулася і з настанням якої виникає обов'язок страховика здійснити виплату страхової суми (страхового відшкодування) страхувальникові, застрахованій або іншій третій особі.

Страховим випадком за договором медичного страхування є звернення застрахованої особи під час дії договору медичного страхування до медичного, фармацевтичного або профілактичного закладу з профілактичною метою та/або з приводу гострого захворювання, загострення хронічного захворювання, травми, отруєння чи іншого нещасного випадку, що виникли під час дії договору медичного страхування, з метою одержання послуг медичної, профілактичної та/або консультативної допомоги у межах та в обсязі обраної програми медичного страхування.

Наступною істотною умовою договору медичного страхування є **розмір страхового платежу та строки його сплати**. ЗУ «Про страхування» в ст. 10 зазначає, що страховий платіж (страховий внесок, страхова премія) – це плата за страхування, яку страхувальник зобов'язаний внести страховику згідно з договором страхування. Зі сплатою першого страхового платежу, за загальним правилом, пов'язане набрання договором страхування чинності (ст. 18 ЗУ «Про страхування»). З огляду на це, юридичне значення має той факт, що коли договір медичного страхування укладено, але перший платіж не внесено (тобто договір не набрав чинності), страховик не зобов'язаний здійснювати страхову виплату, навіть якщо страховий випадок мав місце.

Розмір страхового платежу як істотної умови договору медичного страхування, зумовленої його оплатним характером, істотно залежить від прийнятого на страхування ризику. Всі інші умови, які можна віднести до порядку сплати страхової премії, не є істотними умовами, без яких договір медичного страхування не можна визнати неукладеним.

Наступною істотною умовою договору медичного страхування є **розмір страхової суми**. Відповідно до ст. 9 ЗУ «Про страхування» страхова сума – це грошова сума, в межах якої страховик відповідно до умов страхування зобов'язаний здійснити виплату при настанні страхового випадку. Страхова сума, як один із найважливіших елементів конкретного страхового зобов'язання, необхідна для формування адекватного страхового фонду і являє собою граничний розмір зобов'язань страховика з виплати страхового відшкодування. Страхова сума може бути встановлена як для договору медичного страхування в цілому, так і по окремому страховому випадку чи групі страхових випадків.

Розмір страхової суми визначається за домовленістю між страховиком та страхувальником під час укладання договору медичного страхування, внесення змін до договору медичного страхування або у випадках, передбачених чинним законодавством. Залежно від розміру страхової суми визначається розмір страхового платежу та страхової виплати.

Договором медичного страхування має бути чітко визначено початок та кінець його дії. **Строк договору** є наступною істотною умовою договору медичного страхування.

Строк договору медичного страхування – це період у часі, протягом якого учасники страхових відносин здійснюють належні їм права та виконують покладені на них обов'язки.

Згідно норм ст. 983 ЦК України та ст. 18 ЗУ «Про страхування» договір медичного страхування набирає чинності з моменту сплати страхувальником першого страхового платежу, якщо інше не передбачено договором медичного страхування. З моменту набрання договором медичного страхування чинності страховик, у разі настання страхового випадку, зобов'язується здійснити страхову виплату згідно з умовами страхування. В разі несплати страхового платежу у визначений строк договір медичного страхування вважається не укладеним та у сторін не виникає будь-яких зобов'язань за таким договором.

Договір медичного страхування набирає чинності з 00 годин 00 хвилин дня, наступного за днем сплати страхового платежу в повному обсязі на поточний рахунок страховика.

Невід'ємною частиною договору медичного страхування і останньою істотною умовою цього договору є **програма медичного страхування**.

Страховиком розробляються Правила страхування та складаються конкретні програми медичного страхування. Медична програма страхування є невід'ємним додатком до договору медичного страхування, в якій визначається конкретний варіант медичної допомоги.

Під програмою медичного страхування слід розуміти погоджені зі страховиком та страхувальником у конкретному договорі медичного страхування види та обсяги, порядок організації надання та фінансування медичних послуг, а також перелік медичних установ, в які страхувальник має право звернутися у разі настання страхового випадку.

Програми є різними залежно від переліку медичних послуг та контингенту застрахованих осіб. Крім того, програми можуть бути розраховані тільки на надання допомоги дітям чи дорослим, відрізнятися переліком медичних установ, до яких має звертатися застрахована особа, залучених до реалізації послуг із медичного страхування. І, звичайно, програми відрізняються вартістю, на яку впливають усі вищеперераховані умови.

Отже, для договірних відносин з медичного страхування характерним є те, що на законодавчому рівні перелік істотних умов для цього виду договорів не передбачений, тому сторони при укладенні такого договору повинні керуватися переліком істотних умов договору страхування загалом. При цьому, будь-яка із сторін договору медичного страхування може визнати недостатніми ті умови, що названі істотними у законі або є необхідними для договору цього виду, і зажадати включення до договору додаткових умов. У цьому випадку такі умови також набувають значення істотних.

Список використаних джерел

1. Луць А. В. Свобода договору в цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Львів, 2001. 18 с.

2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. №435-IV. Дата оновлення: 01.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 01.04.2023).

3. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. №85/96-ВР. Дата оновлення: 31.03.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.04.2023).

Федорончук Андрій Володимирович

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри
конституційного, міжнародного та
адміністративного права Прикарпатського
національного університету імені Василя
Стефаника*

ЧИ МАЄ МІСТИТИСЯ В ДОГОВОРІ ПРО НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ЗГОДА КЛІЄНТА НА ОТРИМАННЯ МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО НЬОГО?

Досить часто у адвокатів виникають труднощі з отриманням медичної інформації щодо свого клієнта у справах про адміністративні правопорушення, цивільних справах тощо. Окрім того, укладення договору про надання правової допомоги може бути недостатньою підставою для отримання медичної інформації.

Як правило, заклади охорони здоров'я відмовляють у наданні відповіді на адвокатські запити та обґрунтовують це тим, що:

- 1) запитувана інформація є лікарською таємницею;
- 2) адвокат не надав доказів, які б підтверджували можливість отримання запитуваної ним інформації;
- 3) запитувана інформація є конфіденційною.

Відповідно до положень ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», при подачі запиту адвокат зобов'язаний долучити до нього лише копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Натомість закон про адвокатуру забороняє вимагати від адвоката подання разом із запитом інших документів [1].

Як бачимо в даному випадку, при подачі запиту від адвоката Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не вимагає долучення до нього договору про надання правової допомоги чи інших документів, окрім копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю та копії ордера. Здавалося б, що дана норма є однозначною і на даному етапі ми б мали завершити розгляд питання, але, чи насправді це так?

З цього приводу адвокат Віталій Куруц зазначає, що «адвокат, котрий подає запит від імені та в інтересах клієнта на одержання медичної інформації про нього, є його представником, і у випадку підтвердження його повноважень на одержання такої інформації, такий запит має бути задоволено. У цьому